

Naujienu Antroji Dalis

NR. 913

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXIV METAI

B. MACEIKA

Bendradarbiavimo analizės analizė

Praeitais metais kai kurie mūsų intelektualai viešai išėjo į lietuvių veiklos areną, keldami mintį, jog jau visai pribrendęs reikalas ne tik paskirai, bet ir organizuotai pradėti su Lietuvoje gyvenančiais lietuviais bendrauti. Ypač tas išryškėjo vykstant Kanadoje, Montrealyje, pasaulinei parodai.

Šis klausimas nenaujas — jis jau buvo iškilęs 1958 metais, kai tik Sovietų Sąjunga truputį pravėrė savo geležinę uždangą. Ir spaudoje jau šis klausimas buvo analizuojamas — buvo pasisakyta už ir prieš. Pagaliau prieita prie to, kad reikėjo šiuo klausimu tarti žodį mūsų laisvame pasaulyje esantiems autoritetams, diplomatams ir veiksniams. Vliko, Alto, Lietuvos Laisvės Komiteto ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės atstovai, susirinkę 1966 m. sausio 22 d. į Cleveland'o konferenciją, išnagrinęję bendravimo su Lietuvoje gyvenančiais lietuviais klausimą patvirtino:

— Tautinė drausmė reikalauja, kad tol, kol Sovietų Rusija Lietuvą laikys okupuotą ir pavergtą Sovietų Sąjungos dalimi, laisvieji lietuviai ribotąsi privačiu bendravimu.

Šiuo klausimu pasisakė ir Lietuvos diplomatų šefas Stasys Lozoraitis, teigdamas:

— Tiksliai atsakydamas į šį klausimą, turiu pareikšti, jog užsieny esančių žmonių bendravimas su kuriuo okupuotu kraštu dažniausiai yra sunkus, o su Sovietų okupuotąja Lietuva, praktiškai imant, negalimas...

Visiems laisvame pasaulyje gyvenantiems lietuviams atsakymas turėtų būti visai aiškus. Bet ne: vieniems nepilnai aiškus, kitiems — nepriimtinas. Atsakymas ypač nepriimtinas mūsų jauniems intelektualams (galvojiams) ir jie (žinoma, nevisi) viešai reiškiamais samprotavimais paveikia jaunuolius, kurie spiauna į visokias veiksmų ir diplomatų tezes ir daro tą, ką jaunesnieji veikėjai pataria. Pvz. Santaros - šviesos nariai New Yorke buvo susitikę su sov. agentu Vladimirovu, praėjais metais mūsų sportininkai buvo išvykę į ok. Lietuvą sportuoti; Santaros-šviesos nariai, p. Vaitiekūnas ir kun. dr. Jucevičiaus organizuotos paskaitos dėl santykių užmezgimo su Lietuva netiesiogiai siūlant persvarstyti "senių" nutarimą ir ieškoti kelio į kultūrinį sąlytį su sovietais.

Koks mūsų jaunosios kartos naivumas. Jiems visai nerūpi kokios gali būti to bendravimo pasekmės — svarbu bendrauti!

Jau tiek bendravimo noras išaugo, kad net iš Kanados Montrealio kun. dr. Feliksas Jucevičius atvyko į Čikagą su paskaita "Mūsų santykių su Lietuva klausimo analizė". Paskaita įvyko 1968. II. 23 Jaunimo Centre, 8 val. vakare. Jis pasakė:

— Mūsų santykių su Lietuva klausimas yra ne tik aktualus, bet ir labai sudėtingas. Štai kodėl jo atsakymas nėra jau taip paprastas. Kad taip yra iš tikrųjų, tai parodo mūsų pasisakymai spaudoje. Tačiau kiekvieno mūsų pareiga yra liudyti tiesą, kaip mes ją matome, be jokios baimės ir veidmainiavimo, kai mėginame jį atsakyti. Kitaip sakant, nusakykime dalykus, kaip jie mums atrodo, o ne taip, kaip kiti nori, jog jie mums atrodytų.

Labai teisingai kunigo pasakyta, kad neprivalome į rimtus klausimus žiūrėti kieno nors įtaigoje, kitaip tariant, nepasiduokime agitacijai, bet reikalą spręskime savo akimis, sveiku protu.

— Iki šiol mūsų galvojimo lauką stipriai dominavo dvi kraštutinybės: išėivijoje ultra-patriotai, kurie nieko nemato gero Lietuvoje, ir visus komunistus laiko tautos išdavikais, o krašte ultra-partiečiai, kurių visas žinojimas išsiesmėja linkėjimusi Maskvai...

Taigi, iki šios paskaitos vis mes klydome, o dabar mus kunigas atvedė į tiesųjį kelią. Labai gaila, kad kun. dr. Jucevičius mūsų veikėjuose mato tik ultra-patriotus, o Lietuvoje — randame tik ultra-partiečius. Atrodo, kad reikia tuojau esamus laisvame pasaulyje veiksmus ir diplomatus nušalinti ir leisti klausimą spręsti kun. Jucevičiui su susišaukta minia. Jeigu minia nuspręs jo analizę teigiamai, paskelbti vox populi vox Dei ir eiti pasiūlytu keliu. Kodėl kun. dr. Jucevičius mato tik kitų kraštutinumus, bet savo nepastebi? Jau ši antroji jo paskaitos pastraipa parodo, jog gerbiamas kunigas su SSKP veikla nesusipažinęs arba tą šiame reikale "užmiršta".

Tikrai nevisi lietuviai komunistai yra ultra-kompartiečiai, bet jie kitokiais negali rodytis. Sovietų Rusijos imperijoje viešpats yra Sovietų Sąjungos kompartijos centro komitetas, sutrumpintai rašomas SSKP CK. Jo nutarimai, įsakai ir kitokie patvarkymai yra privalomi visur ir visiems. Kiekvienas partijos narys už mažus nukrypimus nuo partijos linijos nustoja partijos bilieta ir privilegijų, o už didesnius — laisvės arba

(Nukelta į 2 psl.)

Velionis Vytautas Raulinaitis (kairėje) su vienu kunigu prie savo paveikslų.

Dienų skeveldros

Kas tas dr. P. Grigaitis? Ogi "dešiniųjų socialistų veikėjas", kuris "vadovauja burž. nacionalistų veiklai, nukreiptai prieš Tarybų Lietuvą".

O kas "Naujienuos" — "antitarybinės propagandos rupu-ras".

Kur taip skaitome? Ogi, Mažojoj Lietuviškojoj Tarybinėj Enciklopedijoje, kurios 1 tomas pasirodė Vilniuje 1966 m. Gavau ją trumpam pavartyti, ir pasidalinti keliomis mintimis.

Enciklopedija, vadinasi, visko žinios, turėtų būti nešališkos, bet anapus geležinės uždangos visur galioja partijos dėsni, ir vardan tos partijos tiesa pakreipiama melui.

Ieškau ir randu: — Poetas Jakubėnas Kazys... Matyt, enciklopedijos redakcija neskaito "Tarybų Lietuvos" rašytojų. "Rašytojai" rašė, kad "mirė tragiškai", o enciklopedijoje lig niekur nieko. Bet čia priduriama: "Sudėtingomis pokario metų klasių kovos sąlygomis Jokubėnas ne iš karto rado savo vietą tarybiniam gyvenime". Turėtų būti: tragiškai žuvo NKVD kazerbatuose, kaip tik tos "vietos" neieškodamas...

O. K. Boruta? Čia jau nuoširdžiau: "1946 m. įsivėlė į antitarybinę veiklą, buvo teisiamas ir nubaustas. 1949 amnestuotas..."

O teisininkas Juozas Bulovas? Neseniai teko vartyti "Vilniaus Universitetas" (Vilnius, 1966 m.). Ten gana rūsčiai parašyta:

"Ryšium su kontrevoliuciniu maištu Vengrijoj 1956 m.,

tarptautinės reakcijos suaktyvėjimu ir revizionizmo banga Vilniaus universitete kai kurių dėstytojų ir studentų tarpe pasireiškė revizionistinių nuotaikų. Kiek labiau revizionistinės tendencijos išryškėjo lietuvių literatūros katedroje. Kai kurie jos dėstytojai mėgino pakeisti jau susidariusį... marksistinio-lenininiį požiūrį į eilės praeities rašytojų kūrybą. Šioje katedroje tiek dėstyimo darbe, tiek moksliniuose darbuose, taip pat sudarant lietuvių literatūros programą, dar buvo nemarksistinių lietuvių literatūros reiškinų, rašytojų kūrybos vertinimo, literatūros atplėšimo nuo epochos, nuo socialinių-ekonominių santykių faktų, nebuvo pakankamai paisoma kūrinių meninės ir idėjinės analizės vieningumo. Pasitaikydavo nacionalinio uždarmo ir praeities idealizavimo nuotaikos. Buvo rimtų trūkumų parenkant kadrus".

"Partinės organizacijos ir viso kolektyvo kova su šitais neigiamais reiškiniais ne visada buvo efektyvi dėl tuometinio universiteto rektorius doc. J. Bulavo (rektoriumi dirbo nuo 1956 m., pasitraukus iš tų pareigų dėl pablogėjusios sveikatos prof. dr. Bučiui) neteisingų pažiūrų ir veiksmų kai kuriais svarbiais klausimais. J. Bulavo darbo trūkumui neigiamai atsiliepė į aukštai kvalifikuotų specialistų ruošimą ir todėl jis kaip neuztikrinęs reikiamo vadovavimo universitetui, iš rektorius pareigų (1958. 6) buvo atleistas. Nuo to laiko Vilniaus

(Nukelta į 2 psl.)

Bendradarbiavimo analizės analizė

(Atkelta iš 1-mo psl.)

mirtimi baudžiamas. Ar kun. Jucevičius negirdėjo visokių Sovietijoje valymų? Ar jis galvoja, kad Lietuvoje kompartijos nariai turi kokią išimtį?

Sovietijoje jokių išimčių nėra. Lietuvoje privalo visi būti dar klusnesni negu "vyresnysis brolis" (rusas). Kas tik domisi okup. Lietuvos gyvenimu, seka okup. Lietuvos spaudą, žino, kad pats vyriausias Maskvos patikėtinis yra Antanas Sniečkus, Lietuvos KP CK pirmasis sekretorius. O vistiek ir jo straipsniai spaudai Maskvos cenzūruojami. Štai LKP CK žurnale "Komunistas" Nr. 10 (520) 1967 m. jo straipsnis turėjo pirma pasirodyti rusiška ma "Komunist" Nr. 12, tik pasakui atspausdintas lietuviškame žurnale. Ar tame straipsnyje yra kas lietuviška? Nieko.

Taigi, lietuvis komunistas nori ar ne, turi rodytis ultra-partiečiu.

Kas gali nesutikti su kun. dr. Jucevičiaus teigimu, "kad mums reikia liudyti tiesą"; kas gali neigti, kad "Mes išliksime gyvi ne apverkdami savo nedalią, bet pozityviai dirbdami tai, ką mums diktuoja dabartinis istorinis momentas"? Bet dirbant reikia būti atsargiems, kad

savo pozityviais darbais nepartarnautume priešui. Teisingai, kad "beviltiškas situacijas sukuria dažnai žmonės be vilties". Labai gerą pavyzdį turime iš žydų tautos. Kiek ji amžių buvo išblaškyta po visą pasaulį, likusi be savo teritorijos, bet kantrybės ir išlaikymo savo kalbos ir tradicijų dėka liko gyva ir šiandien turi savo valstybę.

Žydai buvo drausmingi ir klusnūs vyresniesiems. Senių taryba buvo jiems autoritetas, nors tuo metu gyvenimas taip pat nestovėjo vietoje, viskas keitėsi. O kas dedasi mūsų tarpe? Mūsų jaunajai kartai lietuvių veiksniai yra nuo pažangaus gyvenimo atsilikę seniai ir jų gyvenimo patirtis visai nevertinama — viską lemia jaunystės kraujo uždegti, nepripažįstantieji kontrolės, norai.

— ...Laisvė gali reikšti tautai gyvenimą, bet kartu ji gali reikšti jai dekadenciją ir mirtį. Nelaimė nuveda kartais tautas į mirtį, bet neretai ir į prisikėlimą.

Su tokiais spėliojimais, kiek tai liečia mus pačius, negalima sutikti. Visiems laisvė reiškia gyvenimą, ir mes to siekiame. Dekadencijos šiais laikais negali būti, nes visos apsišvietusios

tautos netrokšta vien tik duonos ir žaidimų, kaip buvo senoje Romos imperijoje. Kiekviena tauta dabar siekdama geresnio gyvenimo, kartu seka kitų tautų pažangumą. Šiandien duona ir žaidimai negali patenkinti žmogaus, kai civilizacija kasdien per galvą verčiasi žengdama pirmyn ir pavėlavimas kartu žengti pražūtį neša. Mokslas, ilgos patirties, atradimų ir išradimų senos teorijos sugriaunamos ir kuriamos naujos. Nelaisvė tikrai tautą gali nvesti į mirtį. Jeigu pavergėjas suoliais kops į civilizaciją, o pavergtąjį laikys tik savo vergu, kol jis pasiduos jo įtakai ir norams, aišku, pavergtasis nerasdams išeities, pasiduos asimiliacijai ir, kaip tautietis, bus miręs.

— ...Mes turime ne apverkti tautos nedalią, o klausti, kaip išeiti laimėtojais...

Čia puiki mintis ir niekas jos neturi užmiršti. Guldamiės ir keldamiės turime galvoti, kaip rasti geriausią būdą ar priemonę savo tikslams atsiekti, t. y. kol okupanto naguose tauta, kaip jai palengvinti kančias, o kai pasirodys pragiedruliai laisvei, kaip greičiau ją išlaisvinti, su mažiausiais nuostoliais.

— ...Mūsų tautos istorinė praeitis akivaizdžiai rodo, kaip lampriai siejasi mūsų tautos likimas su rusų tautos likimu.

Tą patį pasakė ir ponas drg. A. Sniečkus:

— Lietuvių tautos likimas nuo seno tvirtai susijęs su rusų tautos... (Komunistas Nr. 10 (520) 1967 m. 3 psl.)

Jeigu jau taip, tai atrodytų, jog turime rusams nusilenkti ir atsiduoti jų valiai. Bet ar tuo mums laimė sužydės?

Štai kur kun. dr. F. Jucevičius rado Vliko seniams kuo atlyginti už blogą vadovavimą:

— 1944 metų pavasarį rusų grįžimas buvo ne pranašystės reikalas, o paprastas fakto konstatavimas... Tų metų balandžio mėn. 29 dienos pareiškime Vlikas kalba apie "kovą prieš bolševizmą" bei "šventą pareigą pasilikti Lietuvoje"... Kai porą mėnesių vėliau rusų tankai vėl pradėjo riedėti Lietuvos keliais, tai mūsų politikai išvyko laisvinti tėvynės į Vokietiją, o šimtai ir tūkstančiai jaunuolių išėjo mirti už savo kraštą į miškus.

— Nuo anų skausmingųjų

įvykių yra jau praėję ketvirtis šimtmečio, bet neatrodo, kad mūsų politinis galvojimas būtų pasikeitęs...

Čia tai puikus arkliukas pasijodinėjimui. Tegul dabar Vlikas pasiaiškina, kodėl leido jaunimą išžudyti. Bet tegul ir kun. Jucevičius paaiškina, kodėl jis taip ištroško su tais komjaunuoliais, čekistų pagelbininkais, miškinų žudikais, bendrauti? Ką jis tuo nori laimėti sau ar tautai?

— ...Kaip anais vokiečių metais, taip ir šiandien mūsų veiksniai planuoja ir politikoje lyg kad Sovietų Sąjunga neegzistotų. Keisčiausia yra tai, kad jie leidžia sau malonumą ignoruoti jos buvimą, kai to nedrįsta tokios galybės, kaip JAV, Vokietija bei Prancūzija. O ką tai reiškia? Mūsų veiksmų nepajėgumą skaitytis su faktais...

Nagi ir pataikė! Kas gali gincyti Sovietų egzistenciją ir kuo mūsų veiksniai tą ignoraciją reiškia? Ar ne vaikiška mūsų veiksmus lyginti su JAV, Vokietija ir Prancūzija? Jos yra nepriklausomos valstybės, į Sovietų Rusiją neinkorporuotos, o mūsų veiksniai tik mus gali atstovauti ir tik ten, kas juos pripažįsta. Ar SSKP CK mūsų veiksmus pripažįsta ir skaitosi kaip su mūsų, užsienyje esančių, institucija? Jeigu jau taip palyginta, tai sovietai turėtų duoti suprasti, jog jie nori su mūsų veiksniais tartis. Sovietai ne tik su jais nesiskaito, bet dar nepraustaburniškai kolioja, ne tik žodžiu, bet ir per spaudą.

— Jie savo politiką remia susikurtu iliuziniu pasauliu...

Na, ir keistumėlis gi kunigo! Ar siekimas Lietuvos nepriklausomybės, tautai laisvės yra iliuzija? Iš kur kunigui žinoma, kad su Lietuvai laisvės atgavimu jau baigta — neįvykdoma svajonė ir nepagrįsta viltis? Juk yra valstybių, kurios nepripažįsta Lietuvos inkorporacijos į Rusiją. Ne veiksniai gyvena iliuziniame pasaulyje, bet tie, kurie siekia bendradarbiavimo su sovietais, kurie susikūrė sau iliuzinį pasaulį ir tikisi kažkokių nuostabių laimėjimų.

Kokia keista kunigo logika: "Mes turime žinoti, kad yra daug daugiau žmonių be vilties, negu tikrai beviltišku situacijų, ir tas beviltiškas situ-

(Nukelta į 3 psl.)

DIENŲ SKEVELDROS

(Atkelta iš 1 mo puslapio)

Universitetui vadovauja prof. dr. Kubilius".

Enciklopedijoje skaitome: "Už politinio pobūdžio klaidas (doc. J. Bulavas) iš partijos pašalintas".

Rūšių dalykų kaip nuodų ne po daug tegalima. Kitą kartą brisime giliau į bolševikinę enciklopediją, pradėsime nuo vieno iš didžiųjų budelių, būtent — nuo generolo Bartašiūno.

Klausimai, į kuriuos, vargu kas atsakys.

O. Navickienė Kultūros ministerijos Muziejų ir kultūros paminklų apsaugos valdybos vyr. inspektore rašo:

"...šiemet buvo numatyta restauruoti Vaitkūnų km. (Rokiškio raj.) kapinių vartus. Bet paaiškėjo, kad čia buvusi skulptūra "Trimituojantis Mykolas angelas" dingusi. Taip dingo ir galimybė restauruoti šį gana įdomų, šiaurės rytų Lietuvai charakteringą liaudies dailės paminklą. Jei kas žino, kur dabar "trimituoja" minėta liaudies menininko K. Dagio skulptūra, prašome pranešti Muziejų ir kultūros paminklų apsaugos valdybai."

Str. "Tikrovė ir perspektyvos" ("Lit. ir Menas") skaitome:

"...Senamiesčiuose ir provincijoje ne vienas pastatas žuvo, valant karo griuvėsius, tačiau ir dabar į juos maža kreipiamas dėmesio. Kam, pavyzdžiui, prireikė griauti pusę įspūdingo pseudogotikos ansamblio prie Neries tilto Dzeržinskio gatvės pradžioje? Kad plačiai

atidengtume turisto žvilgsniui statomo naujo pastato — eilinės modernios "dėžutės" — galinę sieną?"

"Kas dar taip neseniai — 1954 metais — lupo akmenis iš garsiosios Medininkų pilies sienų ir vežė juos skaldai į Lydos plentą? Kas tuo pat metu visų akyse griovė Alšėnų pilį ir pardavinėjo jos plytas? Požiūriai!

Lyg vedamajame "Literatūra ir Menas" rašo (ant ko ir mes pasirašom!):

"Senąsias Vilniaus Rasų kapines aplanko ne tik vilniečiai. Čia palaidota daug įžymių žmonių, jų kapus puošia didingi paminklai. Atvykusių įspūdingai gadinama smarkiai apleista XIX amžiuje statyta gotikinės imitacijos koplyčia. Baigia kristi jos bokšto stogas, pro išdaužytus langus kyšo apipuvę lentgaliai. Reikėtų sutvarkyti langus, uždengti stogelį. O gal, šį pastatą sutvarkius, vertėtų čia įrengti nedidelę liaudies skulptūros ekspoziciją ar ką panašaus? Tokias mintis sukelia ir kitas įdomus pastatas Trakų — Kretingos gatvės kampe, skverelyje, — XVIII a. pradžioje Mykolo Suzino statyta dobilo lapo formos koplytelė. Stovi metų metus šis pastatas — niekam nenaudojamas, užmirštas, taip pat reikalingas remonto. Ar nebūtų gražu, jei, sutvarkius šį originalų pastatą, čia jaukiam senamiesčio kampelyje, sostinės svečiams būtų pardavinėjami, pavyzdžiui, suvenyrai apie Vilnių?"

J. Cicėnas

J. AUGUSTAITIS

ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA

154 pusl. knyga.

Kaina \$1.50

Nei vienas žmogus, noris pažinti nepriklausomos Lietuvos ir Antano Smetonos valdymo laikotarpį, negalės apsieiti be J. Augustaitis paruoštos studijos. Ši knyga būtina kiekvienam, norinčiam pažinti netolimą Lietuvos praeitį. Lietuvoje gyvenusieji ir Smetonos valdymo laikotarpį pažįstantieji žmonės tvirtina, kad J. Augustaitis teisingiausiai ir tiksliausiai aprašė ir įvertino Antano Smetonos veiklą.

J. Augustaitis knyga galima gauti "Naujienose" darbo valandomis. Kas negali užėti į "Naujienas", tai prašomas persiųsti \$1.50 čeki arba Money Orderį, pridėdant 20 c. persiuntimui paštu tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILLINOIS 60608

Gavę pinigus, tuojau knygą pasiūsimė

IR SORBĖI BEVEIK RUSAI

Nieko čia ypatingo nėra, tik truputį juoką sukėliantis reiškinys, tikriau — tik vienas žodis. Ir tą žodį parašęs ne rusas, bet lietuvis Leonas Stepanauskas 1968. IV. 30 "Literatūra ir Menas" komunistiniame savaitraštyje.

Šia proga pravartu susipažinti ir su sorbais. Pirmiausia duodama citata iš Stepanausko straipsnio "Draugystė ir kalba".

— Vis dažniau mūsų spaudoje minimi Vokietijos Demokratinėje Respublikoje gyvenančios

tautinės mažumos — sorbų — laikraščiai, knygos... Sorbų sostinė — tai gražus tūkstanties metų amžiaus miestas Baucenas. Pastaruoju metu sorbų laikraščiuose ir knygose daug vietos skiriama Tarybų Lietuvos gyvenimui nušviesti. Sorbų mokslininkai nurodo, kad šios draugystės šaknys labai gilios. Visų pirma draugystę siejo vienoje valstybėje gyvenusius Prūsijos lietuvius su sorbais lužėnais... Speciali sorbų kalbos komisija, į kurią įeina žymūs

šalies mokslininkai dr. R. Jucas, dr. H. Faska, dr. F. Machalka, dr. Metškas (VDR baltistų komiteto narys) ir kiti, teko svarstyti klausimą: kaip teisingai sorbiškai rašyti Lietuvos vardą ir daugelį kitų žodžių... Štai kaip sorbai mus vadina (jų kalba gimininga čekų, lenkų, rusų (mano pabraukta, J. M.) kalboms) savo laikraščiuose ir knygose:

Lietuvos TSR — Litvjanska SSR

lietuvis — litvjan
lietuvaite — litvjanka
Lietuva — Litva
lietuviškai — litvjanski
lietuvių kalba — litvjansčina...

Argi šiuose žodžiuose yra kas rusiško? Tik tiek, kad slaviška. Imkim žiūrėti tuos pačius sorbų kalbos žodžius ir palyginime iš eilės — sorbų, rusų ir lenkų kalbomis:

Litvjanska — Litovskaja — Litevka; litvjan — litovec — litvin; litvjanka — litovka — litwinka; Litva — Litva — Litwa; litvanski — litovski — litewski; litvjansčina — litovski — litewski.

Kaip matome, tik vienas žodis "Litva" visų vienodai tariamas ir rašomas. Kiti žodžiai panašūs lenkų kalbai.

L. Dambriūnas, remdamasis vokiškai parašytais raštais, išleistas K. E. Muka 1891 m., P. Wowėrk 1951 m., Bį šwela 1952 m. ir E. Muka Slovar nežnelužickago jazyka 1928 m., Lietuvių Enciklopedijai XXVIII t. parašęs:

— Sorbai, arba vendai (luži-

čėnai) vakarų slavų grupė, kurių kalbą vartoja apie 100,000 žmonių, gyvenančių rytinėj Vokietijoje — Spree upės aukštupy bei vidury. Dvi tos kalbos tarmės užima vidurį tarp lenkų ir čekų kalbų... S(orbų) k(albos) raštai siekia XVI a. ir XIX a. buvo vien tikybinio turinio... (302 psl.).

Visiškai aišku, jog sorbų kalba turi panašumą į lenkų ir čekų kalbas, tik jau ne į rusų. Be to, toji sorbų apgyventa vietovė labai toli nuo Rusijos, todėl jokios įtakos rusų kultūra ar daugiau kas rusiška negalėjo turėti.

Sorbų sostinė Bautzen — Saksonijos (Sachsen) apskrities miestas, prie Spree upės, nuo Goerlitz į vakarus, nuo Drezdeno į šiaurės rytus, apskrities pietinis galas susisiečia su Austrija; 1942 m. jame buvo 41,885 gyventojai.

Reikia truputį abejoti, ar L. Stepanauskas tą žodį "rusų" įkišo savo valia. Peršasi mintis, jog jis galėjo tą padaryti "prof. dr." J. Žiugždos įtaigojamas, na, arba norėdamas rusams prisigerinti dėl kokio nors reikalo, pvz., norėdamas daktaro titulą gauti.

Jonas Mažiukas

Bendradarbiavimo analizės analizė

(Atkelta iš 2-ro psl.)

acias sukuria dažnai žmonės be vilties". Vadinas, jis turi lietuvių tautai gerų vilčių, bet veiksniai "savo politiką remia susikurtu iliuziniu pasauliu", t. y. neįvykdomomis svajonėmis ir nepagrįsta viltimi. Ar ne keista? Pradžioje kalbėjo, kad "nusakykime dalykus kaip jie mums atrodo, o ne taip, kaip kiti nori", "mums reikia liudyti tiesą". Iš to išvada: ką aš galvoju, tai tiesa, o ką kiti, nors ir tą patį, — ne.

— Jei šiandien norime prasmingai spręsti mūsų santykių su kraštu klausimą, tai neturime išleisti iš akių Rusijos faktą... Ar ateitis pasisakys už taikos, ar karo alternatyvą, tai dalyko nepakeis. Jei daleisime taiką, tai savaime teisis status quo. Šiuo atveju reikia taip pat skaitytis su dabartine tendencija nacionalinėms valstybėms jungtis į regionalinius vienetus... O jei regionalinių vienetų idėja ir toliau stiprėja, tai kokiū būdu mes galėsime išsilaikinti iš rusiškojo gravitacijos lauko?

Dabar išryškėja pagrindas siekimo bendrauti su sovietiniais rusais. Jeigu būtų alternatyva karas, tai dalykas iš pagrindų pasikeistų. Pirmoji galimybė, tai įgrisusi komunistiniuose kraštuose sovietinė santvarka žlugtų ir Rusijos imperija iširtų. Tuo atveju iš Lietuvos pašonės rusiškoji galybė išnyktų ir atsirastų Gudija. Lenkija ir Gudija, bent šiuo metu taip atrodo, nė kiek nemažesnės pretendentes į Lietuvą, kaip rusai. Lenkija jau senas Lietuvos priešas, Gudija užimtą Rusijos vietą priešus. Todėl ar neperanksti būtų rusi pataikauti. Antroji galimybė, tai status quo — beviltiškoji galimybė, tai padėtis be išeities. Koks rusas bebūtų, raudonas ar baltas, visada siekė ir sieks Pabaltijį laikyti savo valstybės sudėtyje, o jos gyventojus surusinti. Tai faktas, kurį tvirtina praėjus.

Caro laikų revoliucionierius S. M. Stepniak-Kravčinski 1885 m. savo knygoje "Rusija carų valdžioje" kaltina carus apsileidimu, kad nesistengia įsitvirtinti Baltijos krantuose. Jo parašyta:

— Rusija taip toli atsiliko nuo kitų kraštų, jei dar kelios kartos grimstų savo prietarų nerangume, jai niekad jau nepasisektų atgauti prarastas pozicijas. Ties jos sienomis sparčiai tvirtinasi germanų valstybė. Prūsija būtų tvirtai įsikūrusi prie Baltijos jūros ir kažin kuriam laikui! — atitverti vienintelį kelią tarptautinei prekybai ir europinei kultūrai. Rusija vistik išsaugojo savo didžiosios valstybės padėtį ir užkariavimų dėka prie Baltijos jūros ir išėjimą prie Juodųjų jūrų...

Ko siekė caro laikų revoliucionierius, II pas. karo metu Sovietinė Rusija pasiekė. Tačiau II pas. karo tik pačios karinės operacijos pasibaigusios, bet ne patis karas — dar taikos sutartis nepasirašyta, todėl dar nėra pagrindo kalbėti apie status quo, kai dar yra tik modus vivendi. Geriau ieškokime kitos išeities.

Gal geriausias būdas yra tamprausiais ryšiais jungtis ir kovoti už savo teises su latviais, estais, suomiais ir ukrainiečiais. Jei lenkai ir gudai atsikvėlytų savų grobuoniškų tikslų, ir jie būtų mums priimtini.

Imperijos byra, kolonijos nyksta, jų vietoje kuriasi naujos valstybės, tai kodėl išimtis pramatoma Sovietų Rusijos imperijai? Jau satelitai iš lėto žengia į demokratinį gyvenimo būdą, pačios imperijos metropolijoje taip pat brudama. Rusiškojo lauko gravitacijos jėga nėra tokia galinga, kaip įsivaizduojama. Žinoma, yra ir trečioji galimybė — eventualiai III pas. karas. Sovietų Sąjungos marksistinė - lenininė kompartija gali užkariauti visą Europą arba ir visą pasaulį. Tada iš viso nebūtų prasmės galvoti apie tautiškumą — būtų sovietiška tarptautinė, tik nacionalinis naujas sovietinis žmogus, daugiskaitoje — nacija. Todėl ir apie regionalinius vienetus būtų peranksti kalbėti, tačiau to nereikia užmiršti, nes tarp Rusijos ir Vokietijos — tarp Rytų ir Vakarų, kad ateityje išvengus galimų kruvinių susirėmimų, reikalinga skiriamoji zona — prie Baltijos stiprus regionalinis valstybių vienetas.

(Bus daugiau)

Jau išėjo iš spaudos ir galima gauti knygų rinkoje

AMERIKOS LIETUVIŲ POLITIKA

Dr. Kazio Šidlausko knyga apie Amerikos lietuvių pastangas daryti įtakos krašto politiką. 102 psl. Kaina \$1.50.

Knygos bus išsiųstos, jei \$1.50 čekis arba Money Orderis bus pasiųstas tokiu adresu:

NAUJIENOS,
1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

KNYGA - GERIAUSIA DOVANA

TIEMS, KAS NORI ŠVENTĖMS DUOTI GERŲ DOVANŲ, SIŪLOME PASIRINKTI ŠIAS KNYGAS:

1. Dr. K. Grinius, ATSIMINIMAI IR MINTYS II t., 336 psl. \$5.00
2. Juozas Liūdžius, RAŠTAI, 246 pusl. \$3.00
3. M. Gimbutienė ir kiti, MAŽOJI LIETUVA, 327 pusl. \$3.00
4. M. Zoščenko, SATYRINĖS NOVELĖS, 199 pusl. \$2.00
5. K. B. Kraučionas, SIAURUOJU TAKELIU, 178 pusl. \$2.00
6. J. Augustaitis, ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA, 154 pusl. \$1.50
7. Prof. V. Biržiška, SENUJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTORIJA, du tomai 207 ir 225 pusl. \$2.00 ir \$3.00
8. Prof. V. Biržiška, ALEKSANDRYNAS, 430 pusl. \$7.50
9. St. Kairys, LIETUVA BUDO, 416 pusl. \$2.00
10. Vl. Mingėla, KUN. ANTANAS MILUKAS, jo gyvenimas ir darbai. \$6.00
11. Adomas P. Jasas, BŪK PALAIMINTASI \$3.00
12. Dr. Antanas J. Gussen, DANTYS, 158 pusl., minkštasis viršeliu \$2.00, kietais \$4.00
13. Juozas Švelstas, PETRAS ŠIRVOKAS, 228 pusl. \$2.00
14. Antanas Baranauškas, THE FOREST OF ANYKŠČIAI, N. Rastenio vertimas, 40 pusl. \$2.00
15. Mikas Petrauskas, EGLĖ ŽALČIŲ KARALIENĖ \$5.00
16. C. R. Jurgėla, HISTORY OF THE LITHUANIAN NATION. \$10.00
17. Petronėlė Orintaitė, KA LAUMĖS LĖMĖ. 236 psl. \$3.00
18. Kipras Bielins, TERORO IR VERGIJOS IMPERIJA. 310 pusl. \$1.00

Šitas knygas galite įsigyti "Naujienų" ofise arba gauti paštu, atsiuntę nurodytas sumas čekiu arba money orderiu adresu:

"NAUJIENOS"
1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

ASILAS

Iš paruošto rinkinio "Ant viešo kelio"

JONAS VAIČIŪNAS

Alyvų kvapas man visuomet primena tėviškę, paskendusią baltųjų žiedų sniege. Gal dėl to apsigyvenau šiame mažame miestelyje. Nedidučiam, bet jis man mielas, lyg toli, toli palikta praeitis.

Nesijaučiu vienišas. Tik kelios tautiečių šeimos čia, bet mes daug vieningesni už šostinės gyventojus. Kas šeštadienį susiburiame, jei ne pas vieną, tai pas kitą. Rytoj rinksis pas mane, tai jau šiandien esu pasiruošęs savo viengungiškame butelyje juos priimti. Vėl plepėsime apie senus, bet kartu naujus ir niekad nesenstančius, išgyvenimus, ir jie bus mūsų pagrindinis ryšys, nors laiko nesulaikomi smūgiai, skiria praeitį nuo dabarties ir ateities, vis stiprėja ir artėja į šio krašto platumą.

Plačiau atversiu visus langus, kad praeitis per juos įsiveržtų baltųjų žiedų svaiginamam kvėpėjimui. Tvirtai užmerksiu akis, mėginsiu save apgaudinėti, nes gegužės pavakario vėjo dvelkimas nebus iš mano tėviškės sodybos žiedų po baltutės menės langais.

Kaip gera būti kai kada vienam, kada niekas netrukdo minties. Dėl to lyg pykteliau, išgirdęs prie durų skambulį. Tur būt, vėl vaikai nešioja po namus reklamas, siūlydami pirkti prekes, užsilikusias lentynose po paskutinio išpardavimo.

— Sauliau, tu!... Na, čia tikras stebuklas, po paibeliais! Iš kokio dangaus nukritai taip netikėtai?.. Šimtas tūkstančių angelų ir velnių!

— Jeigu sostinę vadinsime dangumi, tai aš kaip tik iš ten... Neišvarysi, tikiuosi?

— Jau artistu tapai, ar ką? Ar neišvarysi?.. Cha, cha, cha... Ar mes taip šnekėdavomės anksčiau? Drauguži mielas! Didesnės malonios staigmenos tikrai negalėjau tikėtis.

Mudu smagiai šypsojomės, daužėme delnais viens kitam per pečius ir kumštėmis trankėme į vienas kito krūtines ir šonas. Po kelių sekundžių jautėmės, lyg vakar paskutinįsyk būtume buvę susitikę, o ne prieš tiek metų.

— Tu, matau, gan gražiai įsitaisęs. Atsimenu, vis mėgdavai grožį ir meną. Ir prie to patogumus, merginas ir gerą gerumą.

Perbėgo akimis mūsų dailinių paveikslus, knygų spintas, išsklaidytus ant stalų ir grūdų laikraščius ir stabtelėjo prie Rūpintojėlio, kampe atsirėmusio į banguojančias rugių varpas.

— Iš kur tu tokį įsitaisėi?

— Sako, nesigirk, kad gudrus. Šovė anais metais galvon noras pamėginti išskaptuoti ką nors. Tai ką, ar mesti lauk per daris? Ar dar tegul pastovi nors šiandien? Ką?

— Na, niekad nebūčiau tikėjęs, — nuoširdžiai nustebo ma-

no bičiulis. — Nors, tiesa, gabus buvai viskam.

— Girk, jau girk! Šiaip niekas nepagiria, o sesuo grebėzdu pavadino anąsyk... Bet, — susigrizbau, — Tau reikėtų apsitvarkyti po kelionės, ar ne? Pagaliau būk purvinas, kas man rūpi! Arba neėdęs ir nemigęs. Būk neėdęs, jei nenori.

— Tu lygiai toks, kaip prieš dešimtį metų, Jurgeli. Ir žodis, ir šneka, ir tas pat linksmumas. Ne, nesirūpink. Traukinyje snustelėjau karališkai. Ten pat apsitvarkiau ir vakarieniauau. Alaus stiklą tai išmesčiau.

— Ką, manai nuo vandens pradėsim? Eik gult, jei taip. Tas bizalas tik po dviejų parų gero pagėrimėlio, taip sakyti, atsigaut, kad vėl iš pradžios galėtum pradėti.

Ištraukiau iš spintelės butelį skotiškos degtinės, ir mudu prisipylėm stiklus.

— Po vieną, Sauliau, tu senas girtuokli!... Nagi, ką aš čia dabar svaisčioju? Pats gi niekad nebuvai per didelis tokio sporto mėgėjas. Bet aš, žinai... Vis turiu išsižioti kreivai, ir gana?

— Bet niekad ir neišspiaudavau, Jurguti. — Saulius nusišypsojo savo senoviška, nuoširdžia šypsena. — Atsimeni, vienašyk per tavo vardines lygiai tokį patį gėrėme, kol abiem akyse velniukai pradėjo rodytis. Maniškė net pyktelejo. Atsimeni?

— Neatsiminsiu matai... O kaip dabar Gražina? Bus jau pamiršęs tokį latrelį, kaip aš. — Ir domingai dirstelėjau svečiui veidan.

— Ji tau pamirš! Dažniau tave prisimindavo negu aš pats. Ypač kai to vadinamo atžalno atsirado, vis klustelia: kažin kaip Saulius, prapuolė, lyg į balą... O kiek jis giedros ir saulės įnešdavo.

— Kai aš čia atsitrenkiau, Gražina jau ruošėsi pirmajam. Girdėjau, ir antras atskrido, kaip balandžio sparneliais. O gal gandrais atnešė, velnias čia žino. Pats tikrai supranti geriau.

— Dukrelė baigia dešimtus, o Vytukas aštuntus užklindė. Matytum, kas per vaikas. Ir į tave lyg panašus, net mudu kai kada pasijuokiam.

— Į mane panašus, — vos neišsigandau. — Tai jau niekam nevertas...

Atydžiai stebėjau Saulių. Yra maža besikeičiančių žmonių. Taip ir jis: ramus, pablyškęs veidas, žalsvos akys, bet jau keli balti voratinkliai smilkinuose ir laiko įkirptos kelios raukšlės kaktoje.

— Visi senstame, — pagavo mano žvilgsnį draugas. — Ateis ir mums laikas. Kad tik vaikai pasilikytų tuo, kuo mes esam ir buvom... O, tiesa, sakyk, tu vis dar neišsirenki sau antros pusės?

— Man taip geriausia, — dirbtinai šyptelėjau. — Mažiau bėdų ir rūpesčių. Tegul atleikia

LIETUVISKAS GINTARAS NEŠA RUSAMS AUKSA

Kiekvieną pavasarį ir po kiekvienos didesnės audros Baltijos jūra išmėta Lietuvos pakraščiuose įvairaus dydžio gintaro gabalus. Pakraščiu gyventojai per amžius gintarą rinko, juo dabinosi ir pardavinėjo. Rusai viską nacionalizavo. Kiekvienas rastas gintaro gabalėlis priklauso valstybei. Rusų atimtas gintaras apdirbamas ir pardavinėjamas pačioje Rusijoje ir užsieniuose. Už gintarą gautus pinigus rusai deda į savo išdą. Palangos muziejelyje išstatyti čia matomi būdingesni rasto gintaro gabalai.

kipšas iš pragaro, jei nepasakiau pačios didžiausios viengungio banalybės... Et, aš nepastovus. Viena moteris ne man. Ne taip, kaip tu. Vieną pamatei, apsivedei, ir daugiau — amen. Nė ne dyrst į kitą! Jei išrinktoji pasaulio gražuolė pražengtų pro tave, esu tikras, visai nepastebėtum, o gal tyčia savo žlibes užsidengtum. Ką?

— Klysti, drauguži. Vienas nuotykėlis ir man pasitaikė. Dar tu, rodos, irgi sostinėje gyvenai.

— Ir moteris įmaišyta?

— Mergaitė, ne moteris.

— Asilas. Ar ne vis tiek? Tas pat, sijonas.

— Sijonas ar ne, bet tas nuotykis man dažnai atsiliepia. Žinoma, jis niekam nei gera, nei bloga nepadarė. Tuščia jo... Neverta nė šnekėti.

— Tik nezaunyk man. Jis man pasakys, kas verta ar kas ne? Jeigu jau per dešimt metų neužmiršti, brolyti, tai čia ne nuotykėlis, bet daugiau už nuotykį. Pavyzdžiui, prisilupęs alaus žiebei draugui į snapą, kad jis visai tau nepažįstamą moterį pavadino prostitute. Arba švariai užsiluovęs iš vakaro, ant rytojaus nepajėgė atsikelti ir nusikapstyti į darbovietę užsidirbti dolerį savaitgalio alui. Tai vis nuotykėliai.

— Sakyk, ar tau neįsipyksiu per tris dienas, — mėginė šneką kreipti ketur bičiulis. — Mat, aš kompanijos su reikalais čia atsijustas. Skyrius neišsilaiko, reikės uždarinti.

— Dabar nieko neturiu žinoti, — šaukė savo nuotykį. Varyk! Ko bijai? Atsirado šešiolikos metų mergaitė, bijanti draugei pasisakyti, kad ją bernuželis pabučiavo, ir dabar trečia diena iš laimės negalinti akučių sudėti... Nebūk gi toks... Čiūčela.

Įpyliau vėl, bet Saulius pastūmė tolyn nuo savęs ir užsūrė cigaretę.

— Kada nusibos, pasakyk.

— Kai pradėsiu snausti, pamatysi pats. Nereikės nė sakyti.

— Tik nesijuok. Taigi, viena

vakarą, po įtempto darbo ir sąskaitų tvarkymo, jaučiausi gero-kai išsisėmęs ir pavargęs. Galvojau, būtų ne pro šalį staptelėti kavinėje ar užėjoje ir atsipūsti vienu — kitu stiklu alaus. Žinoma, ir sustojau. Ne pirmas kartas ir ne paskutinis. Užsisakiau, rodos, vokiško. Išgėriau keletą ir ruošiausi judėti, tik mane užkalbino užėigos savininkas, anksčiau šnekėjęs su jauna mergina. Paprašė pabūti, kol grįšias smulkių pinigų išsikeitęs.

Užėjoj nieko daugiau nebuvo, tik mergina ir aš. Ji atsiskuko į mane ir, jau neatsimenu, kaip užkalbino. Mano nuotai-ka buvo pasitaisius. — vokiškas alus daro savo — ir mielai įsileidau į pokalbį su ja. Lengvas plepėjimas mane veikė raminančiai. Jis buvo turiniu bereikšmis, bet man patiko jauna apygražė mergina, labiausiai kad atrodė labai paprasta, be kosmetikos žymių, paprasta bliūzele ir tamsiomis kelnėmis — apsirengusi kasdieniškai, matyt, atsitiktinai čia sustojus, kaip ir aš.

Nepažįstamoji paaiškino, atsiradusi čia nusipirkti pora butelių vyno: laukianti draugių ar draugų, o jos tėvai geri bičiuliai su užėigos savininku. Savininkas jau jai užfundinęs pats kelis stiklelius vyno, ir ji jaučiantis labai gerai.

Grįžo pats savininkas. Pats užsėdėjo vyno abiem. Ji nesivaržė, nors man keistokai atrodė, kaip su nepažįstamu laisvai užėjoje šnekučiuojasi, lyg tai būtų labai įprasta. Bet ir tai paaiškėjo, kada ji šypsodamosi mane nustebino, žinanti, kad aš vedęs. Ji jau klausiusių šeiminingo, — jis ir pasakęs.

Kad ji klausinėjo šeiminingo apie mane, pats gal suprasti, sukėlė viduj mielą šilumą: matyt, aš jau nesu toks niekam netikęs, jeigu mergina domisi. Vyru, gal penkioliką metų už ją vyresniu ir vedusiu.

Šnekučiavimasis vis gyvėjo ir atvirėjo. Net išdrįsau klustelėti, kodėl ji pradėjo šnekas

(Nukelta į 5 psl.)

ASILAS

(Atkelta iš 4-to psl.)

ne su kuo nors kitu — o per mūsų plepėjimo laiką užėigon priėjo ir studentų ir jaunų vyrų, o baigusiu universitetus ir kolegijas — ji atsakė, kad tie visi esą kvailiukai, su jais neverta prasidėti. Ji pasitikinti tik manim, ir, nežiūrint, kad aš vedęs ir žmona gal pyksianti, — ji norėtų užsukti dar kitur. Ji norinti muzikos pasiklausyti, o čia nesą.

Ką gi, jos ir vyno įtaka buvo per didelė, kad būčiau galėjęs prieštarauti. Sustojome kitoje kavinėje. Bet ten buvo irgi tuštoka. Mudu prisėdome prie stalelio. Šį kartą jau raudonas vynas putojo stikluose. Orkestro dar nebuvo, gal per ankštus laikas, tad ji mėtė ketvirtukus į muzikos mašiną ir atrodė labai linksma. O, mes dar susitiksime... Taip, susitiksime. O kur ir kaip? Kur rasi mane, mergaite?

Kas nori, tas randa... Rasiu.

Aš ją vadinau dukrele. Gal ji šokti norinti? Ne, jeigu aš nešoksią, ji neisianti su nieku kitu. Jai ir taip gera. Be to, jai ir kojas skaudą truputį. Ką čia su kvailiukais... Jie juk to-

kie yra ar ne? O, ji suprantanti. Man nesą patogu kavinėse šokti su merginomis, kada žmonos nėra.

Tikėk manim, bičiuli, man patiko, kad ji nepasirinko nė vieno, nors jie ir buvo pažįstami iš studijų. Ar gal ir kitokiomis progomis ne vieną kartą susitikę. Pasijutau išdidžiu. Aš jai geresnis už jos bendraamžius.

Nuslinkome į kitą užėigą. Ne aš, ji to norėjo. Žinoma, vėl gėrėme. Jau nežinau, kiek gėrė ji, bet su savo pažįstamais jaunuoliais pradėjo šokti. Atrodė labai linksma ir patenkinta. Manęs lyg ir nebūta. Susiraukęs sėdėjau vienas ir svarsčiau: kas dabar bus, ir ko ji mane po kavines ir užėigas vedžioja, lyg kokį slunkių. Žybtelėjo mintis, ar ji neplanavo susitikti kokį bernuželį, o vienai buvo nepatogu ieškoti. Jeigu nerado, gerai. Parodys, kad jai niekas nesvarbu. Arba gal norėjo pasilinksminti mano sąskaiton.

— Taip ir buvo, senas asile. Ot, kad aš būčiau tavo vietoje buvęs, tai tik tpfu, ir einu lauk!

(Nukelta į 6 psl.)

Magdalena Stankūnienė

Moters portretas (mozaika)

SUSIPAŽINKIME SU DAIL. MAGDALENA STANKŪNIENE

Magdalena Stankūnienė yra iš tos mūsų jaunosios kartos tarpo, kuri pirmuosius žingsnius įmynė tėviškės žemėje ir iš jos išsivežė vaizdų grožį, spalvingąją Lietuvos padangę. Čia ji ir savo pirmaisiais meniškais gabumais pasireiškė.

Toliau meno studijas tęsė Vokietijoje, Anglijoje ir čia Art Institute Chicagoje, užsiėmusi pasiekti master laipsnį.

Tapyba, grafika ir mozaika josios mėgiamiausios sritys, kur pasireiškia impresionistiniame ir abstraktiniame stiliuje. Galima pasakyti, kad pagrindinė tematika yra Lietuva: jos gamta, žmonės, papročiai, tradicijos, tautosaka, tautos išgyventa tragedija.

Dalyvavusi eilėje parodų, yra laimėjusi atžymėjimus, o paskutinėje, prieš savaitę įvykusioje vienuolikos kolegijų meno skyrių surengtoje parodoje, kur buvo išstatyta per 700 darbų, laimėjo pirmąjį garbės atžymėjimą už aliejinę tapybą — moters portretas.

Šį šeštadienį, birželio 8 d., 6:30 val. v. Balzeko lietuvių kultūros muziejaus patalpose bus atidaryta jos individuali paroda. Čia matysime jos grafikos darbus, aliejinę tapybą ir mozaiką. Visuomenė, kuri domisi jos kūryba, tars savo nuomonę, kritikai įvertins ir pasisakys kaip jie įvertina jos darbus, o tie, kurie organizavo jos parodą bei lankė jos studiją, išskiria jos mozaikos darbus dėl pasirinktos technikos, spalvų ir tematikos. Grafikoje ir mozaikoje ji žavi amerikiečių visuomenę ir meno kritikus tur būt, daugiausia dėl to, kad čia ji išryškėja savo tautiniu charakteriu. To kaip tik dau-

giausia ji siekdama, lankė Lietuvių dailės studiją, kur dėstė meno dalykus mūsų žymieji dailininkai.

Nepaprastai didelis darbštumas, meilė kūrybai, siekimas ir ieškojimas, studijos, jai žada didelę ateitį. Džiugu ir tai, kad ji randa laiko sekti mūsų gausią spaudą, leidžiamas knygas, kad dailės kūrybai atsidėjus nenutoltų nuo lietuviško kamieno, geriau galėtų įsigyventi į tautines mūsų organizacijas.

Mums tenka džiaugtis, kad iš jaunosios kartos tarpo mes turime daug dailininkų ir, kad lietuvių visuomenė domisi jų darbais, gausiai lanko jų parodas.

Neseniai teko dalyvauti "The American Artists Professional League" komiteto posėdyje ir tiek direktorė p-ia Roberta R. Gross, tiek komiteto nariai stebėjosi, kad lietuvių visuomenė turi net dvi nuolatines meno galerijas ir per metus surengia tiek daug meno parodų. Daugis iš to komiteto narių yra lankę mūsų galerijų parodas, pažįsta eilę dailininkų ir juos labai vertina.

Vytautas Kasniūnas.

— Fotografija negali gamtos pakelti į meno aukštumas todėl, kad mąstymo, jausmo, grožio supratimo negalima fotografuoti.

— Jei nebūtų spalvų, mes negalėtume atskirti daiktų, matytume tik tai jų formą ir pilką masę.

— Menas, kaip bet kuris kitas biologinis augalas, prisitaiko prie vietinių sąlygų. Negaledamas prisitaikyti — žusta.

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JUNE 8, 1968

LIEPSNOS TAPYBA. Iš kairės į dešinę: inž. M. Ivanauskas ir paveikslas autorė p-lė G. Muskus.

LIEPSNOS TAPYBA MOKYKLOSE

Liepsnos tapyba (Flame Painting) randa atbalsį jaunoje kartoje. Štai Marijos Aukštesn. M-los mokinių darbų parodoje, kuri buvo atidaryta Liet. kultūros Balzeko muziejuje, buvo išstatytas didžiulis ekspresionistinio stiliaus stud. Geraldinos Muskus liepsnos tapybos

technika atliktas ant presuoto medžio plokštės darbas. Po parodos šis kūrinys padovanotas Balzeko muziejui. Nuotraukoje matome liepsnos tapybos kūrėją inž. dail. Mikalojų Ivanauską ir šio paveikslas autorę p-lė G. Muskus, gabią ir talentingą studentę. Liepsnos tapybą tarp kitų meno šakų Marijos Aukštesn. M-loj dėsto dail. ses. M. Rosanne.

ASILAS

(Atkelta iš 5-to psl.)

— Palauk. Man pasidarė įdomu, kas gi čia bus toliau. Išgerias vynas ir alus per daug mane veikė. Nuėjome dar į kitą vietą. Ji vėl šoko su pažįstamais, o aš sėdėjau. Pagaliau apsisprendžiau. Atsistojau iš-eiti, bet ji, matyt, mane stebėjo, nutraukė šokį ir atsėdo šalia. Paklausė, ar aš ant jos pykstaš. Mano atsakymas buvo gan aštrus: aš neturiu jokio pagrindo nei pykti, nei nepykli. Mes visai nepažįstami žmonės.

Žinai, ką ji padarė? Pasilenkė prie manęs, savo laibais picštais apkabino mano galvą ir savo drėgnomis, šiltomis lūpomis stipriai pabučiavo manąsias. Žvilgterėjau jai į akis. Tikėk manim, Jurgi, senas ir tikras drauge, tose akyse nebuvo melo! Jose atsispindėjo nuosirdumas, ilgesys ir, ar gali įsivaizduoti, sustojusi ir neišbyrėjusi ašara. Ji vėl pakartojo tą patį: tie vyrukai kvailiukai. O mes dar susitiksime. Ar neuvažiuotume dar į vieną vietą? Kam klausti, kodėl? Aš turįs tikėti: jeigu manęs nebūtų, ji niekur nenorėtų.

Buvau pagautas. Pabučiavimas ir akių žvilgsnis mane nugalėjo.

— Oho, oho! Matau, ir meilė prasideda.

— Prie ko čia meilė. Aš mylėjau ir myliu savo žmoną. Čia buvo tik įsitikinimas, kad ji buvo man nuosirdi, daugiau nieko. Ir kada sustojom paskutinėje kavinėje, nejaučiau jokio pykčio. Bet ir šiandien, po dešimties metų jokiū būdu negaliau suprasti, ko ji iš manęs norėjo ir kodėl mane vedžiojo iš vienos vietos į kitą, kol visos užėigos buvo uždarytos.

— Nesakyk, kad tuo viskas ir baigėsi?

— Baigėsi. Parvežiau ją namo. Bijojó mergina — girdi, mama labai bars, bet vis tiek sykį reikią parvažiuoti. Atsisveikindama dar kartą pakartojo, jog mes susitiksime.

— O ant rytojaus?

— Daugiau jos nemačiau. Ir getai, kad nemačiau. Labai norėjau susitikti, bet, pagaliau, koks gi tikslas iš tokio susitikimo. Žinoma, gerai prisiminiau gatvę, kur ją parvežiau, bet namai visi vienodi. Ji atsidarė duris, man pamojavo, ir viskas. Dar pavažinėjau kelio-liką minučių ir grįžau namo. Aišku, jei būčiau norėjęs, būčiau radęs, bet valia nugalėjo: argi aš, vedęs vyras, pradėsiu ieškoti merginos. Nesąmonė...

— Nieko kvailiau iš tavęs nebuvo galima tikėtis.

— Tylėk, arba baigsiu.

— Reiškia, dar nesibaigė. Ką čia plūrupi? Nurink, tylėsin, lyg būtų kas liežuvį ištraukęs. Pagaliau, aš ne žūvis.

— Matau, tu mėgini tyčiotis iš manęs. Iš tikrųjų, viskas. Matai, tik mažytis nuotykėlis.

— Sauliuk, mes visi iš tavęs pasišaipydavom. Žinoma, draugiškai. Tu gi moterų iš tolo bi-

jodavai. Stebinosi, kaip dar Gražina už tavęs tekėjo. Kai tik su merginomis susidurdavai — tuoj filosofijos, menai, mokslai... Po velnių! Ir šitas tavo nuotykis tik parodė tavo asiliškumą, daugiau nieko.

— Tavo tiesa, drauguži. O, vis dėlto, po tos nakties mano ramybė buvo sudrumsta. Nenugalimas noras traukė ją suklikti. Vieną ir kitą kartą sustojau tose vietose, kur su ja buvau buvęs. Žinojau jos nesutiksias, nes, tikrai, būčiau ją matęs anksčiau, jeigu ji į tokias vietas užsuka. Esu tikras, ji buvo labai retas svečias užėigose ir kavinėse.

— Jis man nauja pasakoja! Šimtus metų vyrai ieškojo merginos ten, kur ją buvo sutikę, žinodami nerasią. Šimtus metų vyrai ieškojo progų šnekėtis su prarastos merginos pažįstamais. Šimtus metų vyrai darė didžiausias kvailystes. O, jūs, vyrai, vyrai! Ir štai, pats nelabasis į pragarą trenktų, lygiai toks pat. Dar trūko, kad būtum naktį atėjęs po mylimosios langu, paklausti jos alsavimo... Tai būtų buvę viskas įvykdyta pagal planą, ar ne?

— Ir vėl tu... Pagaliau, ji — man pasakė kavinėje — išvažiavusi kitur gyventi. Žinoma, kaip man nieko buvo, taip ir jai. Noriu tikėti, kad tos nakties pasivažinėjimo ji jau kitą dieną neatsiminė.

— Tai nei jos vardo, nei pavardės taip ir nežinai?

— Vardą dar tą patį vakarą žinojau. Aldona. Nors nebuvau jos nė karto vardu pavadinęs: dukrele ar vaiku, nes ji už mane kokią penkiolika metų jaunesnė buvo.

— Aldona, sakai? Ar ji neturėjo mažo apgamėlio dešiniame skruoste? — susidomėjau.

— Prisipažinsiu, to nepastebėjau, o ir jos veidas po kelių dienų lyg miglose stovėjo. Tik akys, akys ir kasa aplink galvą... Kodėl klausai? Gal pažinojai ją?

— Tai gražu, tai gražu! Toly vis gražyn. Ak, tu, senutis, pats seniausias, asile!

— Kartoji mano žmonos žodžius, Jurgi — švystelėjo Sauliaus baltučiai dantis.

— Ne, šį kartą pats didysis asilas nesitū... Bičiuliškai tark: ar tu nebuvai pasmailiojęs savo prakeikto makaulėję, tą merginą kur nusivežti berželių pavėsin, žalių eglaičių prieglobstin... Na, kur po žydinčiais žiedais?

— Ką tu apie mane galvoji, Jurgeli? Man į galvą neatėjo. Mano žmona ir netrukus ateinantis.

— Neraliuotas asilėli! Lukterėk minutę, aš skambtelėsiu telefonu.

Mano draugas, žinoma, nepriestaravo. Iš miegamojo paskambinau ir grįžau atgal.

— Išpilkim po vieną... Maniau, kažin ką išgirsias, o dabar...

— Sakiau aiškiai: neverta nė pradėti.

Mudu su svečiu, senu jaunystės draugu, gėrėm. Tyla — pats didžiausias draugiškumo įrodymas. Tik vienas kitas žodis, tik viena kita mintis.

Gatvėse uždegė žiburius. Kaip ir kiekvieną vakarą. Draugas pajuto mano nerimavimą.

— Gal turi kur eiti ar lauki ko nors? Tark atvirai, mudu juk bičiuliai. Gal moters? Aš nenoriu trukdyti.

— Sauliuk, mudu abu didieji asilai. Trečias ateis. Po paibelų, istorija, tik romanuose aprašoma, bet ne gyvenime.

— Kas ateis?

— Sakiau, trečiasis asilas.

— Bet aš netrukdysiu?

— O, Viešpatie didis. Negi tu netiki manim?

Alyvų kvapas svaigino stipriau už škotišką degtinę. Antrą kartą šiandien. O, tas baltųjų žiedų veržlumas!

— Ar tu namie, Jurgi? — atsargus pirštų pabeldimas į durų statką.

— Jeik, Aldona. Seniai tavęs laukiame.

Mano mielas draugas atsistojó įbedė akis į už durų nukritusią juodą, nepermatomą skraistę. Ji įėjo.

— Nežinojau, kad svečių turi. — Ir nutilo. Susikryžiavo du žvilgsniai — mano sesers ir

mano bičiulio. Man reikėjo ieškoti šnekos, įvedančios į laisvumą.

— Tai ką, judu... Sese ružė, draugužis per naktį plavinėja po kavines, o aš, tikras brolis ir draugas, nė velnią nieko nežinau. Dvieju aktorių gastrolės... Kad judu, biesas pakartų, ar rečitalius ruošiate po tėviškės laukus važinėdami? Esu tikras: aplankėte Palangą, Kauną, Vilnių. Nesvarbu, kad tie vardai ne tėvynėje. Ir judviem taip užmiršti mane! Būtume buvę trys aktoriai. Gyvenimo aktoriai. Ar taip gražu tyčiotis? Sese rėle, aš jau nemyliu tavęs. Taip savo brolių užmiršti! O, judu apgavikai... Ar žinote, ką prikrėtėte tada? Ne, nežinote. Ir gerai, kad nežinote.

Netiesa, sese rėle, aš judu abu myliu. Ir tave, Aldona, ir tave Sauliau. Pats liucipieris tegalėjo tasyk suprasti, ko tu, sesele, sostinę palikai ir pas mane atskubėjai. Na, na, nenusimink. Gerą vyrą gavai. Beveik tokį, kaip Saulius. Gal dar ir geresnį, po kalakutų. Bet kur tu geresnį rasi?... Kodėl nepuolat į glėbį vienas kitam? Saulius jau prisipažino, buvęs įsimylėjęs, tik tu, brangi sese ruže, tyli, kaip žemė po judvie-

(Nukelta į 7 psl.)

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Pati žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugelio metų patyrimą siunčiant

DOVANAS - SIUNTINIUS Į LIETUVĄ ir kitas USSR dalis Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti. Garantuota skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamom kainom.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Affiliated with PODAROGIFTS, INC.

priima užsakymus BUTAMS giminėms gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje, o taip pat Sovietų gamybos visokioms prekėms, jų tarpe — automobiliai, motociklai, televizijų aparatai, radio transistoriniai, magnetofonai (tape recorder), kuriuos galima užsakyti per mūsų firmą.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

Cosmos Parcels Express Corporation

45 West 45th Street, New York, N. Y. 10036

Tel.: 212 — 245-7905

SKYRIAI:

• NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue	AL 4-5456
• NEW YORK, N. Y. 10011 — 108 West 14th St.	CH 3-3005
• BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue	EV 4-4952
• BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue	DI 5-8808
• BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
• SOUTH BOSTON 27, Mass. — 327 West Broadway	AN 8-0068
• BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
• CHICAGO, ILL. 60622, — 2222 W. Chicago Avenue	BR 8-6966
• CHICAGO, ILL. 60608, — 3333 So. Halsted Street	WA 5-2737
• CLEVELAND, OHIO 44134, — 5879 State Road	216-884-1738
• GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W.	GL 8-2256
• HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau	365-5255
• HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030, 246-0215	
• IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave.	ES 2-4685
• YOUNGSTOWN, Ohio, 44503, — 309 W. Federal Street	RI 3-0440
• LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
• LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street	FO 3-8569
• NEWARK 3, N. J. — 428 Springfield Avenue	BI 3-1797
• NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue	LO 2-1446
• PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street	274-6400
• PASSAIC, N. J. — 176 Market Street	GR 2-6387
• PHILADELPHIA, Pa. 19122, — 1214 N. 5th St.	PO 3-4818
• PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street	HU 1-2750
• SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street	FI 6-1571
• WATERBURY, Conn. — 905 Bank Street	PL 6-6766
• WORCESTER, Mass. — 169 Millbury Street	SW 8-2868

ASILAS

(Atkelta iš 6-to psl.)

jų kojom. Tai tau, Jurgi, ir Devintinės! Na, nebijokit, aš niekad nešneku, ko nereikia. Šiandien truputį įsigėres, bet su senu draugu galima, ar ne, mano mažyte seseružė? Nepyksti? Ak, kad Saulius būtų buvęs žiedelių nesumainęs! Tegul judu kur. Sako, ne iš gyvenimo novelės kyla? O būtų novelė. Ar visas romanas. Ir netikėta pabaiga, ar ne? Aš nerašau, bet Saulius tai galėtų patvirtinti. Norisi trinti rankas iš džiaugsmo, nes nė vienas iš trijų asilų tokios pabaigos nesitikėjome. Rašyk dar vieną romaną, Sauliau, drauguži! Ir mane paminėk, nes iki šiol dar niekur neradau tavo knygose panašaus į save.

— Tu tikrai išgėres, Jurgi, — atgavo žadą sesuo. — Tikrai, mudu su Saulium esame vieną vakarą gražiai pasižmonėję. Kaip tu — gal sakyti jūs — Sauliau? — Užklausė mano draugo prakeiktos kasdienybės žodžiais.

Užklaustasis dar vis sunkiai virškino susitikimą.

— Man gerai sekasi... Tik aš niekad netikėjau... Niekad nemaniau...

— Sakiau, bičiuli, kad romano pabaiga netikėta, — vedžiau toliau. — O, kaip jaučiuosi patenkintas! Kaip niekad gyvenime. Net patį rašytoją primušė. Oho. Ko gera, aš pats pradėsiu rašyti. Bet tau konkurencijos nedarysiu, Sauliau, mano mifelas ir brangus drauge. Joks menas parašyt iš gyvenimo, bet tikras menas išlaužti iš piršto. Ir padaryti charakterius ne tokiu, kokie buvo. Kokiems galams aš čia plepu pūsvalandį? Eina skradžiai žemę! Verčiau antrai pažinčiai kilstelėkim taurę midaus. Ar šampano. Tik reikia vieno ar kito turėt. Gaila, nori nenori — teks tą škotiską smirdalą ir toliau ryti.

— Po dešimties metų pirmą kartą gersiu ir aš, — atsiliepė sesuo. — Nežiūrėk į mane blogai, broleli. Nežadu pasigerti, kaip tada.

Mes pamažu siurbčiojome vyną ir deglinę, atskiesdami sesers išvirta kava. Plepėjome apie viską ir visus. Mielas jaukumas veržte veržėsi per duris ir langus lauk, nes netilpo mano trijuose kambariuose. Jaukumas užmušė sidabrinų alyvų aromata. Nė vienas nesirūpinome, apie ką šnekėsime — viskas buvo miela ir giedra šilima. Prikėlėme iš kapų artimuosius, išžudėme pusę gimtinių okupantų, palaidojome atsisakiusius savo gimtosios šalies. Lengvai išsprendėme klausimus, kokių pačios didžiosios galvos nepajėgė. Tik savo mažųjų rūpestelių nepajudinome. Ir kada mano sieninis laikrodžius išmušė dvyliką kartų, Aldona atsistojo.

— Nori nenori, turiu judu palikti, bernuželiai. Ryt anksti atostogų išvažiuojam. Reikia kiek pailsėti, o ir mano motinėle prižiūri mažuosius. Ir jos

negaliu per daug apsunkinti. Nepasigyriau: visas geležinis trejetas ilsisi ramiai lovelėse. Cha, cha. Ką sakau, geležinis. Tikriau medinis: Ažuolas, Uosis ir Beržas. Ko išpūtei akis, Sauliau? Kvailiukas mano brolelis...

Priėjo prie mano draugo, ranka prisitraukė jo galvą ir stipriai pabučiavo jo lūpas. Mačiau, kad jų dviejų akys neužsimerkė. Tada lengvai prižingsniavo prie manęs, pabučiavo į veidą.

— Po dviejų savaitių grįšiu, Jurguti. Jeigu kur į stulpą neatsimušime. Visko būna ir visko pasitaiko.

Saulius ją palydėjo iki durų. — Ne, nereikia lydėti. Čia pas mus taip ramu. Be to, ir to kelelio ne kažin kiek. Antri namai, tikriau, mažyčiai namukai. Labanakt.

Bičiulis kelias sekundes pasiliko bestovįs, įbedęs akis tamson. Atsisuko. Buvau tikras, žiūrėjęs jo žaliuose akyse pasirodžiusią ašarą.

Susipratau, pagaliau. Net šyptelėjau. Nes argi pats didžiausias asilas šitoje istorijoje nebuvau aš pats? Asilų asiliausias.

Helen Keller

Gyvenimas, kurs milijonams žmonių įprasmino gyvenimą

Birželio 1 dieną savo ūkyje prie Easton, Conn., mirė 87 metų amžiaus sulaukusi nuostabiausioji dvidešimtojo amžiaus moteris, pasidariusi išstvermės, gyvenimo teigimo, tikslo siekimo ir laimėjimo pavyzdžiu, gal būt, milijonams žmonių, kuriems gyvenimas, jo nepritekėliai bei kova su juo atrodė vargiai pakeliami. Būdama akla, kurčia ir nebylė, ji amžiuį bėgant pasidarė įkvėpimu tiems, kurie galėjo matyti, girdėti ir kalbėti.

Gimusi 1880 m. birželio 27 d. Tuscumbia, Alabamoje, tebūdam 19 mėnesių amžiaus ji apsirgo smegenų uždegimu ir nors pagijo, bet liko visam amžiui akla, kurčia ir nebylė. Daktarų sprendimas buvo toks: "Ji yra gyva ir tai viskas".

Liga nesugadino jos smegenų ir jos sveikas protas nepasidavė jokiais fiziniams trūkumais sukaustomas. Per nepaprastą energiją, ryžtą, neatlaidumą ir nusistatymą, ji kad ir absoliučiai akla, kurčia ir nebylė baigė su pagyrimais kolegiją, patapo garši humanitarė veikėja, rašytoja, kalbėtoja ir pasaulio keliautoja. Ją į gyvenimą įvedė kita nepaprastos energijos, pasišventimo ir išstvermės 19-metė moteris — Anne Sullivan iš Bostono, kurią daktarai atsiuntė būti Helenai Keller aukle. Pati buvusi apakusi ir tik operacijos dėka regėjimą atgavusi Anne pradėjo pratinti savo mokinę aklyjį raidyno, kurį neseniai vienas trapistas vienuolis buvo išradęs Ispanijoje. Ilgai truko, kol Elenutė suprato prasmę žo-

džių ženklų, kuriuos Anne jai mušinėjo į ranką. Pirmojo žodžio prasmę ji suprato, kai nusivedusi prie vandens krano Anne tol leido vandeniui bėgti jai per ranką ir tol mušinėjo į ranką žodžio "vanduo" ženklus, kol jai prasmė paaikškėjo. Jau 1904 m. Helen Keller baigė cum laude Radcliffe humanitarinių mokslų bakalauro laipsniu. Ji pasidarė labai produktinga rašytoja, parašydama eilę knygų, k. a. "Optimizmas", "Mano gyvenimo istorija", "Iš tamsos", "Pasaulis, kuriame gyvenu" ir kt. Iš jos gyvenimo yra padarytas filmas "The Unconquered" (Nenugalėtoji) ir Broadway vaidinimams veikalas "The Miracle Worker" (Stebukladarė).

Kaip ji išmoko kalbėti, yra kita ilga istorija. Gana, kad po kelių metų didžiausios išstvermės pastangų ir išradingumo, Annei Sullivan pavyko savo mokinėi tiek suformuoti balso išraišką, kad Helen nuėjusi savo tėvams suprantamai sumurmėjo "Aš jau nebe nebylė!" Greit po to ji išsivystė puiki kalbėtoja, savo amžiuje apkeļiavusi daugiau kaip 25 kraštus penkiuose kontinentuose. Jau būdama 74 metų amžiaus ji dar padarė 40,000 mylių kelionę, visą laiką dirbdama vienam svarbiam tikslui — prisidėti prie gyvenimo pagerinimo fizinius trūkumus turintiems žmonėms. Įdomu, kaip likimas žmonėmis žaidžia. Apie 1934 metus Anne Sullivan akys pradėjo blogėti ir netrukus buvusi mokytoja pati tapo savo buvusios mokinės mokinė.

Pačios pageidavimu, Helen Keller palaikai buvo sudeginti, o laidojimo pamaldos atlaikytos Washingtono nacionalinėje katedroje.

J. Pr.

Help Keep
Our Economy
Strong

BUY U. S. SAVINGS BONDS

Didžiausias prekėms pervežti lėktuvas pakėlė savo nosį, kad darbininkai galėtų pakrauti prekes. Galaxy lėktuvo priešakys pakeliamas ir nuleidžiamas specialiais hidrauliniiais prietaisais.

LIETUVAI

GERIAUSIA IR VERTINGIAUSIA DOVANA YRA DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI, PILNAI GARANTUOTI, KURIE JŪSŲ GIMINEMS DAUG VERTINGESNI UŽ SIUNTINIUS, KĄ JŪSŲ GIMINĖS GALI PATVIRTINTI.

TIK DOVANŲ PAŽYMĖJIMAIŠŪSŲ GIMINĖS GALĖS ĮSIGYTI VISKĄ, KĄ TIK NORĖS: maisto, drabužių ir daug kitų dalykų — amerikoniškų, vakarų Europos ir vietinių — tik per Vnešposyftorgo specialias dolerių krautuves labai žemomis kainomis.

PILNAI GARANTUOTA.
JOKIŲ MOKESČIŲ.

už patarnavimą ar siuntimą nei siuntėjui nei gavėjui, nes viską apmoka Vnešposyftorgas.

UŽSAKYKITE DABAR TIK PER
INTERTRADE
EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street
New York, N. Y. 10010

Prasykite nemokamo katalogo.
Igaliotas atstovas
PODAROGIFTS INC.

REMKITE TUOS BIZNIERIUS,
KURIE GARSINASI
"NAUJIENOSE"

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenėi ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILJONUS dolerių savo apdraus tiems nariams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudus tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudus mokeskis \$2.00 1 metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijų. Kreipkitės į kuopų veikėjus ir jie plačiau paaikškins apie SUSIVIENIJIMO darbą.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

DAIL. JURGIO JUODŽIO "TAUTOS KELIU"

Dail. Jurgio Juodžio parodos metu Chicagoje geg. 10 — 19 d. d. "69" Meno galerijoje kas norėjo galėjo įsigyti albumą "Tautos keliu". Albumas turi 50 spalvotų dailininko Juodžio kūrinių reprodukcijų ir 16 psl. informacinių žinių bei įvairių autorių atsiliepimų apie Juodžio kūrybą. Albumas išleistas Lietuvos 50 metų nepriklausomybės atkūrimo ir 717 metų karalystės įsteigimo proga. Paskelbta garbės ir kitų rėmėjų vardai. Ilgokas straipsnis apie Juodžio kūrybą bei gyvenimą yra Vl. Mingėlos. Tarp kita ko Mingėla rašo:

"Nepriklausomos Lietuvos kariuomenėje — gusaruose, karo mokykloje ir aviacijoje jaunasis karininkas našiai dirbo kultūrinį ir meninį darbą".

Juodis meno pradėjo mokytis P. Kalpoko klasėje. Vėliau įstojo Vienožinskio studijon, bet atgal į Kauno Meno mokyklą negrįžo, nes įstojo į karo mokyklą. Jungtinėse Valstybėse baigė meno mokyklą "Famous Artists School Westport, Conn." ir gavo diplomą.

Juodis gimė 1911 m. spalio 22 d. Kebliškių kaime, Pakuonio valsč., Kauno apskrityje. Jo paveiksluose atsispindi meilė Lietuvai, todėl ir jo kūrinių patys už save kalba. Jis turi savo braižą ir stilių, kuris priklauso jam pačiam. Jokių izmų ir beprasmiškumo jo meninėra. Reprodukcijos albume

skoningai padarytos, švelnios spalvos, beveik atitinka originalams. Spausdino tėvų Pranciškonų spaustuvė Brooklyne. Paveikslų nuotraukas paruošė Vytautas Maželis. Pro Memoria ir paveikslų parašus į anglų kalbą išvertė Violeta Kimberly—Juodytė. Prologą ir autoriaus žodžius išvertė Loreta Juodytė.

Albumas išleistas 1967 m.

Apie Juodžio kūrybą straipsnį parašė prof. dr. Jokūbas J. Stukas.

Albumą galima gauti pas autorių bei jo ruošiamose parodose lietuvių kolonijose. Kaina nepažymėta, mš.

TRAGISKAI ŽUVO DAIL. VYTAUTAS RAULINAITIS

Praėjusią savaitę netoli Washingtono, kur buvo išvykęs Clevelande gyvenęs dail. skulptorius Vytautas Raulinaitis skaityti paskaitų Columbia, Md., nakties metu tragiškai žuvo automobilių susidūrimė. Jis važiavo su savo senais draugais — Slapšių šeima, kurie taip pat žuvo.

Dail. Raulinaitis buvo gimęs prieš 50 metų Suvalkijoje. Buvo talentingas skulptorius ir dailininkas. Čiurlonio galerija Chicagoje turi Raulinaičio medžio skulptūrą.

Gaila peranksti mirusio menininko ir nuosirdaus lietuviu.

ŠIANDIEN ATIDAROMA MAGDALENOS STANKŪNIENĖS DARBŲ PARODA

St. Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje, 4012 Archer Ave., nuo 6:30 iki 8:30 val. šį vakarą atidaroma dail. Magdalenos Stankūnienės meno darbų paroda. Išstatoma įvairia medžiaga atliktų meno darbų — mozaika, kurios srityje ji deda daug pastangų ir kreipia ypatingo dėmesio, tapyba ir grafika.

Magdalena Stankūnienė gimė Lietuvoje. Meną studijavo Vokietijoje, Londone, lankė Chicagos Meno institutą ir tris semestrus studijavo lietuvių "69" Meno studijoje Chicagoje, kur dėstė mūsų kvalifikuoti ir žymūs dailininkai: Vikt. Petravičius, Povilas Kaupas, Elena Marčiulionienė, H. Blyskis, sesuo M. Mercedes ir kt. Paskaitas skaitė J. Mielulis, Mikas Šileikis ir fakulteto nariai.

Reikia pasakyti, kad M. Stankūnienė rimtai studijuoja dailės meno dalykus. Ji nuosirdžiai dirba ir stengiasi žinių įsigyti iš autiingų šaltinių. Mūsų nuomone, Stankūnienė, kaip ir kiti studentai, daugiau išmoko lietuvių vedamoje meno mokykloje, negu kitur. Petravičiaus grafikos klasė padarė didelę pažangą, palyginti per trumpą trijų semestrų laiką. Taip pat ir tapyboje kai kurie studentai labai daug išmoko. Iš meno istorijos bei estetikos paskaitų, kurios buvo skaitomos nesudėtinga forma, taip pat daug ko pasimokė.

Dail. M. Stankūnienės ši paroda yra pirmoji individuali paroda. Bet ji jau anksčiau dalyvavo įvairiose parodose ir šį pavasarį metinėje "Dailės" kolektyvo parodoje.

(Daugiau meno žinių 5 psl.)

Dail. Magdalena Stankūnienė

DAIL. B. JAMEIKIENĖS VITRAŽŲ PARODA

Didžiojoje amerikiečių spaudoje nuskambėjo žinios apie mūsų dailininkės Bronės Jameikienės vitražų parodą Chicagos viešosios bibliotekos meno skyriuje, visą birželio mėnesį.

B. Jameikienė yra specialistė skaldyto stiklo vitražų kūryboje. Ji yra sukūrusi vitražų įvairioms religinėms bei sekularinėms įstaigoms. Josios vardas plačiai žinomas ir amerikiečiams.

PASITRAUKĖ TRYS MENO INSTITUTO KURATORIAI

Ilgametis Chicagos Meno instituto Amerikos meno kuratorius Frederick A. Sweet pasitraukė gegužės mėn. Jis yra daugelio knygų autorius. Dabar rašo knygą apie Mary Cassatt. Jis organizuodavo parodas, rašydavo parodų katalogus bei straipsnius biuleteniuose. Balandžio mėn. pasitraukė Mildred Davison, tekstilės meno skyriaus kuratorė. 1969 m. (sausio mėn.) jos pagerbimui bus surengta tekstilės paroda Meno institute.

Bal. mėn. taip pat pasitraukė Julia Noon, Meno instituto narių-rėmėjų skyriaus vedėja. Institutas turi per 40,000 narių-rėmėjų, kurie moka metines (po \$15.00) ir stambesnes sumas.

ATVIRAM LAUKE PARODA

Šiandien ir rytoj nuo pietų iki sutemų tarp Lincoln Park 1800 bloke ir Orleans gatvių, kitaip — Old Town rajone — vyks dailės parodos atvirame lauke, gatvėse. Apie 150 visų sričių menininkų dalyvaus parodoje (mugėje). Tai jau 19-ta tokia kasmetinė paroda Old Towne. Vizitoriams teks mokėti 75c. Įėjimo mokesčio.

— Gamta duoda medžiagą, o žmogus menui duoda formą.

Jurgis Juodis

"Amerikos dvasia"

Iš albumo

(tapyba)